

نام و نام خانوادگی:	آزمون درس: علوم و فنون ادبی ۱	نمره به عدد:
نام دبیر:	تاریخ آزمون	نمره به حروف:
کلاس: دهم انسانی	مدت آزمون: ۹۰ دقیقه	تعداد صفحات: ۴

ردیف	صفحه: ۱	بارم								
۱	الف) تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی: (۴ نمره) جاهای خالی را با موارد درست پر کنید. الف) در زمان سامانیان، عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد. ب) پس از عاطفه مهم‌ترین و مؤثرترین عامل در شعر، است. ج) به سبکی از شعر که در ناحیه خراسان کنونی و افغانستان و تاجیکستان و ماوراءالنهر و ترکستان پدید آمد و رواج پیدا کرد، سبک گفته‌اند. د) ویژگی اصلی سبک و نثر موزون به کارگیری است.	۱								
۲	هریک از موارد گروه «الف» را به مورد مناسب در گروه «ب» وصل کنید. <table><tr><td>گروه الف</td><td>گروه ب</td></tr><tr><td>- آوردن آرایه‌های فراوان و امثال و آیات و اشعار گوناگون عربی و پارسی</td><td>متن</td></tr><tr><td>- هر چیزی که ذهن را به پویایی درآورد</td><td>عراق عجم</td></tr><tr><td>- مرکز مهم دیگری که در نیمه دوم قرن ششم در شعر فارسی مهم و موثر بود.</td><td>نثر فنی</td></tr></table>	گروه الف	گروه ب	- آوردن آرایه‌های فراوان و امثال و آیات و اشعار گوناگون عربی و پارسی	متن	- هر چیزی که ذهن را به پویایی درآورد	عراق عجم	- مرکز مهم دیگری که در نیمه دوم قرن ششم در شعر فارسی مهم و موثر بود.	نثر فنی	۰/۷۵
گروه الف	گروه ب									
- آوردن آرایه‌های فراوان و امثال و آیات و اشعار گوناگون عربی و پارسی	متن									
- هر چیزی که ذهن را به پویایی درآورد	عراق عجم									
- مرکز مهم دیگری که در نیمه دوم قرن ششم در شعر فارسی مهم و موثر بود.	نثر فنی									
۳	گزینه درست را انتخاب کنید. الف) زبان محاوره و مکاتبه مقامات دولتی. ☐ زبان پهلوی ☐ ب) پدرشعر فارسی چه کسی بود؟ ☐ رودکی ☐ فردوسی ج) مدح و هجو و طنز و وعظ و حکمت و داستان‌سرایی و... از موضوعات متنوع این سبک بوده است. ☐ سبک عراقی ☐ سبک خراسانی پاسخ کوتاه بنویسید.	۰/۷۵								
۴	الف) دو ویژگی سبکی در قلمرو زبانی را در قرن ششم (سبک عراقی) بنویسید. ب) دو نمونه از آثار نثر دوره ششم (سبک عراقی) را نام ببرید. ج) دو نمونه از طبقه‌بندی ارسطو را برای شعر بنویسید.	۰/۵ ۰/۵ ۰/۵								

ردیف	صفحه: ۲	بارم
	(ب) موسیقی شعر: (۶ نمره)	
۱	شرایط هم‌وزنی دو مصراع را بنویسید.	۰/۵
۲	واژه «آرامش» را ابتدا واج‌نویسی و سپس هجاهای آن را بنویسید.	۱
۳	ترکیب چه هجاهایی با هم هجای کوتاه را می‌سازد؟ علامت هجای کوتاه را بنویسید.	۰/۵
۴	اصطلاحات زیر را تعریف کنید. قافیه: ردیف:	۱
۵	در بیت زیر کلمه قافیه و حروف قافیه را مشخص کنید. پیوند روح می‌کند این بادِ مُشک بیز هنگام نوبت سحر است ای ندیم، خیز	۰/۵
۶	نوع قاعده قافیه را در هر بیت مشخص کنید. الف) من از دست کمانداران ابرو نمی‌یارم گذر کردن به هر سو ب) روز وصل دوستداران یاد باد یاد باد آن روزگاران یاد باد	۰/۵
۷	در ابیات زیر مشخص کنید که در کدام بیت قافیه درونی و کدام ذوقافتین دارد؟ الف) ای از مکارم تو شده در جهان خبر افکنده از سیاست تو، آسمان سپر ب) یار مرا، غار مرا، عشق جگرخوار مرا یار تویی، غار تویی، خواجه نگه‌دار مرا	۰/۵
۸	بیت زیر را بخوانید و آن را به هجاهای تشکیل‌دهنده آن تقسیم کرده و نشانه‌های هجایی هریک را بنویسید. بی‌ا تا قدر یک‌دیگر بدانیم که تا ناگه ز یک‌دیگر نمائیم	۱/۵

باسمه تعالی
جمهوری اسلامی ایران

امتحانات نوبت دوم سال تحصیلی

نام و نام خانوادگی:		آزمون درس: علوم و فنون ادبی ۱		نمره به عدد:	
نام دبیر:		تاریخ آزمون		نمره به حروف:	
کلاس: دهم انسانی		مدت آزمون: ۹۰ دقیقه		تعداد صفحات: ۴	
ردیف	صفحه: ۳				بارم
۱	(ج) زیباشناسی: (۶ نمره) در ابیات زیر انواع جناس را مشخص کنید. الف) بگفت از سور کمتر گوی با مور ب) زد به دلم در آتشی، عشق بتی که نام او ج) غم خویش در زندگی خور که خویش که موران را قناعت خوش تر از سور زُهره و آفتاب را زَهره به آب می کند به مرده نپردازد از حرص خویش				۱/۵
۲	در کدام بیت آرایهٔ موازنه وجود دارد؟ دلیل خود را بنویسید. الف) ز گرز تو خورشید گریان شود ب) عالم همه عابدند و معبود یکی است ز تیغ تو بهرام بریان شود دنیا همه ساجدند و مسجود یکی است				۱
۳	در کدام بیت آرایهٔ ترصیح وجود دارد؟ دلیل خود را بنویسید. الف) چرا مطرب نمی خواند سرودی ب) ما ز بالاییم و بالا می رویم چرا ساقی نمی گوید درودی؟ ما ز دریاییم و دریا می رویم				۱
۴	در جملات زیر سجع را پیدا کنید و نوع سجع را در هر مورد بنویسید. الف) پشت و پناه سپاه من بود، در دیدهٔ دشمنان خار و بر روی دوستان خال. ب) ظاهر درویشی، جامهٔ ژنده است و موی سترده و حقیقت آن، دل زنده و نفس مُرده.				۱
۵	در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ واج آرایی و واژه آرایی به کار رفته است؟ الف) پس هستی من ز هستی اوست ب) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح خیز تا هستم و هست، دارمش دوست همچو سر مستان به بستان، پاکی کوب و دست زن				۰/۵
۶	در کدام بیت، جناس اشتقاق وجود دارد؟ آن را مشخص کنید. الف) وجه خدا اگر شودت منظر نظر ب) نوبهار است در آن کوش که خوش دل باشی زین پس شکی نماند صاحب نظر شوی که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی				۰/۵

بارم	صفحه: ۴	ردیف
۰/۵	کدام بیت از نظر کاربرد «سجع» ارزش موسیقایی بیشتری دارد؟ چرا؟ الف) هم عقل دویده در رکابت هم شرع خزیده در پناهت ب) ما برون را ننگریم و قال را ما درون را بنگریم و حال را	۷
۲	(د) تحلیل نظم و نثر: (۴ نمره) ۱ نمونه زیر را بخوانید و سؤالات مطرح شده پاسخ دهید. جهانا چه بد مهر و بدخو جهانی چو آشفته بازار بازارگانی به درد کسان صابری اندر و تو به بدنای خویش همداستانی به هر کار کردم تو را آزمایش سراسر فریبی، سراسر زیانی و گر آزمایش صد بار دیگر همانی، همانی، همانی، همانی الف) شعر را از نظر ویژگی‌های قلمرو زبانی بررسی کنید. (دو مورد) ب) در بیت آخر شاعر با استفاده از چه آرایه‌ای بر تأثیر شعر افزوده است؟ ج) پیام و دریافت کلی و مفهوم این چند بیت را بنویسید. (قلمرو فکری) ۲ نمونه زیر را بخوانید و آن را از نظر ویژگی‌های سبکی بررسی کنید. نوشته‌اند: درزی‌ای و جولاهه‌ای با هم دوستی داشته‌اند و چون به هم بنشستند، می‌گفتندی که این کار این شیخ، هیچ بر اصل نیست. روزی با یکدیگر می‌گفتند که این مرد دعوی کرامت می‌کند؛ بیا تا هر دو به نزدیک وی در شویم؛ اگر شیخ بداند که ما هر یکی چه کار کنیم و پیشه ما چیست، بدانیم که او بر حق است و آنچه می‌کند، بر اصل است. هر دو انکاروار به نزدیک شیخ ما درآمدند. چون چشم شیخ برایشان افتاد، گفت: «به فلک بر، دو مرد پیشه‌ور زان یکی درزی و دگر جولاه» پس اشارت به درزی کرد و گفت: «این ندوزد، مگر قبای ملوک». آنگاه اشاره به جولاهه کرد و گفت: «این نبافد، مگر گلیم سیاه». ایشان هر دو خجل گشتند و در پای شیخ افتادند و از آن انکار توبه کردند. دو ویژگی قلمرو زبانی ← دو ویژگی قلمرو ادبی ← ویژگی قلمرو فکری ← سر بلند باشید	۱